

Sygn. akt I C 764/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – sędzia Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2020 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z powództwa I. U.

przeciwko J. N.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od I. U. na rzecz J. N. kwotę 3.617,00 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600,00 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie na rzecz I. U. kwotę 156,58 (sto pięćdziesiąt sześć 58/100) złotych tytułem zwrotu niewykorzystanej części zaliczki zaksięgowanej pod pozycją 500040781429.

Sygn. akt I C 764/18

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 31 stycznia 2018 r. powódka I. U. wniosła o zasądzenie od pozwanego J. N. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) z siedzibą w D. kwoty 20.000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 8 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty. Powódka wniosła także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powódka podała, że w sierpniu 2017 r. zawarła z pozwanym ustną umowę o dzieło polegającą na wykonaniu nagrobka na cmentarzu w S.. Całkowity koszt wykonania nagrobka opiewał na kwotę 15.000 zł, a data wykonania umowy przypadła na dzień 31 października 2017 r. Wskazała ponadto, że pozwany w dniu 30 października 2017 r. oświadczył powódce, że aby zamawiane przez nią dzieło zostało ukończone w terminie, powódka musi zapłacić jednak wyższą sumę za wykonanie dzieła w kwocie 21.000 zł. Powódka działając pod presją oraz w związku z zapewnieniami pozwanego, w dniu 31 października 2017 r. zapłaciła na rzecz pozwanego kwotę 20.000 zł. W celu opłacenia faktury powódka zerwała lokatę, gdyż nie była przygotowana finansowo na wzrost kosztu wykonania nagrobka. Pomimo tego, że powódka zgodziła się na wynagrodzenie wyższe niż wcześniej strony ustaliły oraz nieadekwatne do wykonywanego dzieła, a także natychmiastowej zapłaty za dzieło, pozwany nie wywiązał się z obowiązku wykonania nagrobka w całości w terminie i do dnia 31 października 2017 r. wykonał jedynie część dzieła. Pomimo składanych pism reklamacyjnych na nagrobku brak jest tablicy z informacją jak nazywał się zmarły oraz brak krzyża. Powódka płacąc tak wysoką cenę za wykonanie dzieła miała prawo żądać, że pozwany wykona dzieło z należytą starannością i w określonym w umowie terminie. Ponadto pozwany nie wziął w ogóle pod uwagę jak szczególnie ważne dla powódki i jej rodziny jest przedmiotowe dzieło, ani że powódka w niniejszym sporze jest konsumentem.

/pozew – k. 2-4v/

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 23 marca 2018 r. wydanym przez referendarza sądowego uwzględniono żądanie pozwu.

/nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym – k. 35/

Od powyższego nakazu zapłaty doręzonego z odpisem pozwu dnia 2 maja 2018 r., pozwany J. N. złożył sprzeciw, zaskarżając nakaz zapłaty w całości. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zakwestionowała powództwo co do zasady. W uzasadnieniu sprzeciwu wskazał, że w sierpniu 2017 r. odbyły się jedynie rozmowy z powódką odnośnie wykonania nagrobka i wstępna wycena. Powódka dopiero miesiąc później nawiązała kontakt z pozwanym by złożyć zlecenie. Ze względu na znaczne obłożenie pracą powódka została poinformowana, że zlecenie nie zostanie zrealizowane we wskazanym terminie tj. do 31 października 2017 r. Po ostatecznym ustaleniu wzoru i rozmiarów nagrobka, strony umówiły się, że do tego czasu zostanie zrealizowana tylko część prac, zawierająca przygotowanie fundamentu, montaż podwalin, ramy i płyty wierzchniej. W dniu 30 października 2017 r. została wystawiona faktura, po której podpisaniu powódka zobowiązała się do dokonania opłaty wskazanej na dokumencie w wysokości 21.000 zł tego samego dnia. Ponadto pozwany podał, że już kolejnego dnia, w trakcie montażu płyty pionowej, powódka zmieniła zdanie, tym razem żądając zaniechania dalszych prac. Powódka uzależniła odbiór wykonanych już prac od obniżenia o 20% umówionego wynagrodzenia. Poinformowano powódkę, że skoro odmówiła montażu części produktu, który nabyła, to przysługuje jej prawo do odebrania go z siedziby firmy. Pozwany zaprzeczył także by wykonany nagrobek był wadliwy, czy nieestetyczny. Krawędzie płyty wierzchniej, zostały starannie okute. Prace te zostały wykonane ręcznie i są nie do powielenia, więc nie jest możliwe przygotowanie dwóch takich samych boków. Powódka była od samego początku zdecydowana na tą formę wykończenia płyty wierzchniej, więc miała tego świadomość, co zostało potwierdzone w momencie zakupu nagrobka. Jeżeli chodzi o prace wykonane na cmentarzu, to fundament nagrobka został wykonany adekwatnie do masy grobowca. Wypusty podwaliny, leżącej na ławie betonowej są również zgodnie ze sztuką kamieniarską. Pozwany wskazał, że wykonanie wazonu nie zostało zlecone, zaś usługi sprzątania oraz impregnacji kamienia nie zostały zamówione, a nie są one nieodpłatnie wykonywane przez pozwanego przy sprzedaży każdego nagrobka. Z kolei impregnacja kamienia, który dopiero co został spolerowany nie jest konieczna. Pozwany w pisemnej korespondencji wskazał, że skoro powódka odmówiła montażu części produktu, który nabyła, to przysługuje jej prawo do odebrania go z siedziby firmy. Montaż może być również zlecony pozwanemu, ale w tym przypadku już jako osobne zlecenie.

/sprzeciw od nakazu zapłaty – k. 53-61, potwierdzenie doręczenia odpisu pozwu – k. 41/

Powódka podtrzymała zarzut wadliwości wykonania nagrobka, kwestionowała twierdzenia pozwanego dotyczące należytego wykonania dzieła i wskazała, że wbrew woli i wiedzy powódki pozwany poprawiał wykonany przez siebie pomnik. Na miejsce została wezwana policja. Powódka podkreśliła, że nagrobek nie został wykonany zgodnie z ustaleniami stron, gdyż posadzka miała wystawać z fundamentu, a pod wystającą posadzkę miała być położona płyta antypoślizgowa. Grubość płyty miała być niestandardowa i ciężar miał rozkładać się nie tylko na fundament, ale również na płytę. Pomimo tego, że kamień wybrany przez powódkę miał trzy odcienie pozwany nie skonsultował z powódką wyboru odcienia kamienia ani tego jak nagrobek będzie wyglądał w ostateczności. Ponadto pozwany miał wykonać nagrobek zgodnie z przesłanym zdjęciem oraz wytycznymi z maila powódki, jednakże nagrobek został wykonany inaczej.

/odpowiedź powódki na sprzeciw od nakazu zapłaty – k. 85-87/

W dalszym toku postępowania stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie. Na rozprawie w dniu 5 listopada 2020 r. pełnomocnik powódki popierał powództwo i wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, natomiast pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa

i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W toku postępowania stronom nie udało się wypracować warunków porozumienia.

/protokół rozprawy z dnia 18 stycznia 2019 r. – k. 114-123, e-protokół rozprawy z dnia 5 listopada 2020 r. – k. 202-203/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 lipca 2017 r. zmarł ojciec I. U., został pochowany na cmentarzu w S.. I. U. zdecydowała się zamówić wykonanie nagrobka na grobie ojca. Rozpoczęła poszukiwania kamieniarza, który wykonałby niestandardowy nagrobek według jej zamysłu. Sama podejmowała decyzje w tym przedmiocie, nie konsultowała stanowiska ze swoją matką, czy bratem.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, zeznania świadka H. U. – k. 120-120v/

J. N. od wielu lat prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) z siedzibą w D., świadczy usługi w zakresie organizacji pochówków, czy w zakresie wykonywania nagrobków, był też administratorem cmentarza w S.. Na terenie zakładu kamieniarskiego w D. prezentuje wzory kilkudziesięciu nagrobków, zwykle klienci dokonują wyboru nagrobka według tych wzorów, zdarzają się też zamówienia według indywidualnych oczekiwań, wtedy kwestie te nadzoruje osobiście J. N., ustala warunki bezpośrednio z klientem.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, zeznania świadka E. M. – k. 122/

I. U. zwróciła się do J. N. odnośnie zlecenia wykonania nagrobka. Rozmowy i konsultacje telefoniczne początkowo nie doprowadziły jednak do przyjęcia zlecenia.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v/

W dniu 11 września 2017 r. I. U. skierowała do zakładu (...) wiadomość mail ze wskazaniem, że umowa ma obejmować wykonanie nagrobka pojedynczego na piwnicy z granitu impala, składającego się z tablicy z rzeźbą krzyża podobnej do załączonego zdjęcia nagrobka oraz płyty kryciowej z bokami łupanymi o grubości 7 cm podobnej do załączonego zdjęcia. Wazon o wymiarach: wysokość 17 cm, szerokość 18 cm z granitu impala z bokami łupanymi. Napis kuty nawiązujący do formy krzyża. Wraz z wykonaniem nagrobka będą wykonywane prace związane z położeniem antypoślizgowych płyt wokół pomnika. Termin wykonania 20 października 2017 r.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, wydruki wiadomości e-mail – k. 7-10/

Do dnia 12 października 2017 r. I. U. nie otrzymała odpowiedzi na przesłaną wiadomość mail. Ponieważ I. U. zmieniała zdanie co do wyglądu nagrobka, czy grubości płyt, J. N. poprosił o zaliczkę na wykonanie nagrobka. W dniu 12 października 2017 r. I. U. dokonała przelewu na rachunek J. N. w kwocie 5.450 zł tytułem: 5.000 zł za wykonanie nagrobka z rzeźbą krzyża granit impala cały pomnik (góra 12-15, dół 12-15) do 31 października 2017 r. dane w mailu i 450 zł opłaty administracyjnej.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, wydruki wiadomości e-mail – k. 7-10, przelew z 12.10.2017 r. – k. 21/

Ponieważ tytuł przelewu nie odpowiadał ustaleniom stron, J. N. zwrócił kwotę przelewu.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, przelew z 12.10.2017 r. – k. 21, zwrot przelewu – k. 22/

J. N., mając na uwadze oczekiwania I. U., zlecił wykonanie płyty wierzchniej oraz napisowej według przekazanych wytycznych dotyczących wyglądu nagrobka, z ręcznie wykonanymi odbiciami. Zgodził się też wykonać prace związane

z przygotowaniem fundamentu i podwalin nagrobka. Prace były wykonywane w okresie poprzedzającym dzień Wszystkich Świętych, kiedy ilość prac przy wykonywaniu nagrobków jest zdecydowanie większa.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, wydruki wiadomości e-mail – k. 7-10/

W dniu 26 października 2017 r. po zmierzchu pracownicy J. N. wykonali fundament pod nagrobek, następnie w dniu 27 października 2017 r. zostały zamontowane płyty boczne nagrobka.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v/

W dniu 30 października 2017 r. I. U. była na terenie zakładu w D., gdzie znajdowały się przygotowane do montażu płyta kryciowa z łupanymi bokami oraz płyta pionowa w kształcie rzeźby, jeszcze bez wykonanych napisów. Po obejrzeniu płyt, I. U. stwierdziła, że płyty odpowiadają jej oczekiwaniom i zgodziła się dokonać zapłaty. Po negocjacjach cena za wykonanie nagrobka została ustalona przez strony na kwotę 21.000 zł. Pracownica zakładu wystawiła fakturę. Po podpisaniu faktury I. U. zobowiązała się do dokonania wpłaty wskazanej na dokumencie w terminie do dnia 31 października 2017 r., miała też do końca dnia podać smsem dane na tablicę napisową. Podczas pobytu na terenie zakładu nie były czynione uzgodnienia odnośnie rodzaju napisów na tablicy. W razie braku wyboru rodzaju czcionki, na tablicy wykonywane są standardowe napisy. Tego samego dnia zostały przekazane dane na tablicę napisową.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, zeznania świadka E. M. – k. 122, zeznania świadka K. W. – k. 122-122v, faktura z 30.10.2017 r. – k. 11, 23, potwierdzenie przelewu z dnia 31.10.2017 r. – k. 12, 20/

W dniu 31 października 2017 r. I. U. przelała kwotę 20.000 zł na rachunek J. N., wskazując, że kwoty 1.000 zł oraz 450 zł wpłaci 8 listopada.

/bezsporne, nadto faktura z 30.10.2017 r. – k. 11, 23, potwierdzenie przelewu z dnia 31.10.2017 r. – k. 12, 20/

Na nagrobku została zamontowana płyta wierzchnia.

/bezsporne/

W dniu 31 października 2017 r. I. U. przyjechała ze swoją matką, aby zobaczyć nagrobek, na grobie była płyta wierzchnia, nie było jeszcze płyty napisowej z krzyżem. Matka I. U. bardzo negatywnie oceniła dotychczasowy wygląd nagrobka, nie podobały się jej odkucia na płycie nakrywowej, nie było oddzielenia pod płytę napisową, nagrobek w ogóle jej się nie podobał. Kobiety czekały na parkingu cmentarnym kilka godzin na przyjazd J. N..

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, zeznania świadka H. U. – k. 120-120v, zdjęcia – k. 31/

Po godzinie dziewiętnastej przyjechał na cmentarz J. N. ze swoimi pracownikami, którzy przywieźli i mieli zamontować na nagrobku płytę napisową, kończyli też prace przy innym nagrobku. I. U. zażądała zaniechania dalszych prac i uzależniła odbiór wykonanych już prac oraz montaż płyty napisowej od obniżenia o 20% umówionego wynagrodzenia. J. N. nie zgodził się na obniżenie wynagrodzenia, płyta napisowa nie została zamontowana na nagrobku i została przewieziona do zakładu w D.. J. N. sporządził protokół odnośnie braku odbioru płyty napisowej.

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, zeznania świadka R. W. – k. 121, zeznania świadka P. T. – k. 121-121v, zeznania świadka S. Ś. – k. 121v, zeznania świadka R. C. – k. 121v, protokół odbioru – k. 24/

Na tablicy zostały wykonane napisy odnośnie danych zmarłego. Płyta napisowa znajduje się na terenie zakładu pozwanego w D..

/dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, zeznania świadka E. M. – k. 122, pisemna opinia biegłego z zakresu kamieniarstwa wraz z opinią uzupełniającą – k. 127-134, 153-157, 174-183/

I. U. konsultowała się z kilkoma innymi kamieniarzami, czy podejmą się naprawy i dokończenia prac, żadna firma nie podjęła się naprawy i dokończenia prac.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, zeznania świadka F. C. – k. 120, korespondencja mail z J. P. – k. 25, 29/

Pismem z dnia 20 listopada 2017 r. sporządzonym za pośrednictwem kancelarii adwokackiej (...) wezwała J. N. do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac. Wskazała w piśmie, że wykonawca nie wywiązał się z umowy w terminie, ponadto nagrobek jest wykonany w sposób wadliwy i sprzeczny z umową. Dzieło ma liczne wady i jest wykonane nieestetycznie. Zażądała, aby w terminie 14 dni od otrzymania pisma, zostały wykonane następujące prace: zamontowanie płyty pionowej z rzeźbą krzyża z impala i tablicy z napisami o grubości 15 cm, zmniejszenie posadzki przy nogach z 35 cm do 25 cm (standardowy wymiar), wymiana boku z ramy stojącej (przy głowie) na nową bez uszkodzeń, albowiem w prawym górnym rogu jest odłupany kamień o wielkości ok. 10 cm, ponowne wykonanie łączenia poszczególnych części nagrobka za pomocą odpowiednich zapraw, klejów, silikonów, albowiem w wielu miejscach są szczeliny, do których dostaje się woda, co powoduje szybkie zniszczenie pomnika, wykonanie oraz dostarczenie wazonu o wymiarach: wysokość 17 cm, szerokość 18 cm z impala z bokami łupanymi, usunięcie zbędnych i wystających elementów z wylewki oraz z części nagrobka, wyczyszczenie starannie wszystkich elementów nagrobka, a następnie zaimpregnowanie preparatami do tego przeznaczonymi. Ponadto w płycie wierzchniej nagrobka (lewy bok) są dwa duże odpryśnięcia i zażądała napraw w tym zakresie, wskazując, że do pozostałych trzech boków zamawiająca nie ma zastrzeżeń. Podniosła także, że zgodnie z ustaleniami wylewka pod nagrobek powinna być z każdej strony mniejsza o ok. 5 cm od wymiaru granitowej posadzki pomnika, a wysokość wylewki miała być tak wykonana, aby granitowe posadzki pomnika "wisały" ok. 10 cm nad gruntem, tymczasem w chwili obecnej wszystkie elementy są na równi. I. U. poinformowała, że po bezskutecznym upływie terminu wskazanego w piśmie, skorzysta z przysługującego jej prawa do odstąpienia od umowy.

/dowód: wezwanie z dnia 20.11.2017 r. do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac z dowodem nadania – k. 13-16/

Pismem z dnia 12 grudnia 2017 r. J. N. zaprzeczył twierdzeniu o wadliwości nagrobka, gdyż krawędzie płyty wierzchniej zostały starannie okute, prace te zostały wykonane ręcznie. Klientka od początku była zdecydowana na taką formę wykończenia płyty wierzchniej, widziała płytę przed jej montażem. Wskazał, że fundament został wykonany adekwatnie do masy nagrobka. Wykonanie wazonu nie zostało zlecone. Usługi sprzątnięcia i impregnacji kamienia nie zostały zamówione. Impregnacja kamienia, który dopiero co został spolerowany nie jest konieczna. Zamawiająca odmówiła montażu części produktu, więc przysługuje jej prawo odebrania produktu z siedziby firmy, zaś montaż może być wykonany jako odrębne zlecenie. Nieudana próba montażu płyty napisowej naraziła firmę na starty finansowe. J. N. wskazał, że faktura nie została w pełni opłacona, nadto brakuje również opłaty administracyjnej. Skoro zamawiająca kupiła gotowy produkt, który został spersonalizowany na życzenie klientki, a następnie odmówiła montażu, nie ma mowy o niedokończeniu prac, ani wadliwym dziele.

/dowód: odpowiedź pozwanego – k. 17-19/

Pismem z dnia 28 grudnia 2017 r. sporządzonym za pośrednictwem kancelarii adwokackiej (...) oświadczyła, że odstępuje od umowy o dzieło o wykonanie nagrobka, gdyż pozwany nie wywiązał się z umowy w terminie, nie ustosunkował się pozytywnie do wezwania do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac, ponadto dzieło jest wykonane w sposób nieestetyczny, wadliwy i sprzeczny z umową. Jednocześnie wezwała do zwrotu uiszczonyj ceny w kwocie 20.000 zł w terminie 3 dni od otrzymania pisma.

/dowód: pismo z dnia 28.12.2017 r. z dowodem nadania – k. 26-28/

J. N. zlecił osobie, która wykonywała okucia płyty wierzchniej, dokonania korekt. Prace przy płycie wierzchniej odbywały się w dniu 8 maja 2018 r. Kiedy I. U. dowiedziała się o wykonywaniu prac przy nagrobku, zadzwoniła do J. N., zakazując mu jakichkolwiek prac, konieczna okazała się interwencja policji.

/dowód: przesłuchanie powódki – k. 122v w zw. z k. 114v-117v, przesłuchanie pozwanego – k. 122v w zw. z k. 117v-118v, zeznania świadka R. W. – k. 121, zeznania świadka A. U. – k. 120v-121, pismo Policji z załącznikami – k. 92-100/

I. U. zwróciła się do Powiatowego Rzecznika Praw Konsumentów w K. o wydanie opinii w sprawie zawartej umowy, opinia była pozytywna dla konsumenta.

/dowód: pismo Rzecznika Praw Konsumentów w K. – k. 103-104/

Wskazane przez powódkę wady są do usunięcia, ponadto większość podnoszonych przez powódkę zastrzeżeń nie można zaliczyć do wad, lecz do niewykonanych do końca prac montażowych. Podstawową wadą, która wpływa na estetykę nagrobka jest nieutrzymanie równych linii krawędzi podczas odbijania. Usunięcie tej wady powinno polegać na wyznaczeniu nowych prostych linii i ponownym odbiciu nierówności. Wykonanie poprawek poprzez ponowne odbicie krawędzi spowoduje zmniejszenie płyty, ale nie obniży efektu estetycznego, wręcz go podwyższy. Nagrobek poza niestarannym odbiciem krawędzi i powierzchni bocznych płyty nakrywowej wykonany jest z kamienia dobrej jakości, jakość obróbki powierzchni i montażu również nie budzi zastrzeżeń. Rozwiązanie konstrukcyjne polegające na posadowieniu płyty napisowej (płaskorzeźby) na płycie nakrywowej, a nie na oddzielnej płycie jest dopuszczalne, ale utrudniające kolejny pochówek. Istnieje możliwość skrócenia płyty wierzchniej i wykonanie gradusa oraz zamontowanie na nim płyty pionowej. Przy takim rozwiązaniu otwór do włożenia trumny bez demontażu gradusa i płyty pionowej będzie miał długość ok. 180 cm i szerokość 90 cm, co powinno umożliwić włożenie trumny przy następnym pochówku. Wszystkie elementy nagrobka wykonane są z kamienia o nazwie handlowej I. pochodzącego z A. barwy czarnej z drobnymi jasnymi minerałami. Opaska pozioma z płyt kamiennych wykonana jest prawidłowo, płyty osadzone są na fundamencie betonowym, a na nich ustawione są krawężniki. Przestrzenie stykowe pomiędzy płytami opaski i krawężnikami nie są wypełnione zaprawą do fugowania. Stan taki może wynikać stąd, że nagrobek nie został jeszcze całkowicie zmontowany, a czynności fugowania wykonuje się na zakończenie montażu. Maksymalna przestrzeń stykowa pomiędzy opaską a krawężnikiem, czy pomiędzy sąsiednimi elementami, nie powinna być większa niż 5 mm i powinna być wypełniona zaprawą do fugowania mineralną lub elastyczną, ale w sposób estetyczny. Widoczne przestrzenie stykowe wynoszą nie więcej niż 5 mm. Płyty kamienne posadzkowe mają grubość 6,5 cm, obłożenie powierzchni wokół nagrobka płytami antypoślizgowymi zasłoni betonowy fundament, a płyty te będą się stykać z płytami kamiennymi posadzki. Płyty antypoślizgowe mogą stykać się z betonowym fundamentem, czy też z płytami kamiennymi posadzki. Płyty antypoślizgowe winny okalać nagrobek i zasłonić wystający fundament betonowy. Płyty kamiennej posadzki nie powinny zachodzić na płyty antypoślizgowe, takie rozwiązanie nie jest właściwe. Okładzina przykrywająca wystający fundament powinna być wykonana na etapie kończenia montażu. Szerokość 35 cm posadzki przy nogach jest właściwa. Ujawnione wykruszenie jest do naprawienia poprzez wypełnienie ubytku i ponowne wypolerowanie krawędzi. Wykonanie fundamentów winno nastąpić w takim czasie, by beton uzyskał wytrzymałość. Pełną wytrzymałość zyskuje po 28 dniach, natomiast taką, która pozwala na położenie posadzki i ramy z płyt kamiennych, co najmniej jedną dobę.

/dowód: pisemna opinia biegłego z zakresu kamieniarstwa wraz z opinią uzupełniającą – k. 127-134, 153-157, 174-183/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci przywołanych dowodów z dokumentów, zdjęć, przesłuchania stron, czy zeznań świadków, które w odpowiedniej części stanowiły podstawę poczynionych ustaleń faktycznych, a ponadto na podstawie opinii biegłego.

Przesłuchanie powódki zasługiwało na miano wiarygodnego jedynie w zakresie, w jakim znajdowało potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, zwłaszcza jeżeli chodzi o ustalenia umowne stron. Przesłuchanie powódki w dużej mierze charakteryzowało się bowiem subiektywizmem, pozostawało w sprzeczności ze wskazaniami wynikającymi ze złożonych do akt sprawy dokumentów, w tym wiadomości mail pochodzącymi od samej powódki, czy pism kierowanych przez powódkę do pozwanego, a także zapisami uczynionymi przez powódkę w tytułach realizowanych przelewów.

Zeznania świadków J. S. /k. 119-119v/ i Z. S. /k. 119v/ podlegały pominięciu, gdyż nie odnosiły się do okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Ponieważ przedmiotowo istotne warunki umowy nie zostały przez strony spisane, poza zaakceptowaną przez powódkę fakturą wskazującą na wysokość ustalonego wynagrodzenia, a w sprawie istniał spór co do treści samej umowy i zakresu wzajemnych świadczeń stron, należało przytoczyć regulację przepisu art. 65 § 1 k.c., w myśl którego oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym stosownie do § 2, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Przypomnieć trzeba, że w wypadku umów celem procesu wykładni jest odtworzenie znaczenia, jakie obie strony nadawały składanemu oświadczeniu woli w momencie jego wyrażania (subiektywny wzorzec wykładni).

Chwila składania oświadczenia woli, nie zaś następcze zachowania stron, czy ich oceny, ma decydujące znaczenie dla odtworzenia znaczenia złożonego oświadczenia.

Dominujący pogląd naukowy opowiada się za potrzebą obiektywizacji pojęcia oświadczenia woli (ujmowania go, jako zdarzenia zewnętrznie dostrzegalnego, dającego się obiektywnie stwierdzić oraz stanowiącego obiektywne źródło informacji o akcie woli) i przyjęcia, że przy ocenie, czy i jakiej treści oświadczenie woli zostało złożone, rozstrzygające powinno być to, jak zachowanie składającego oświadczenie woli przedstawia się na zewnątrz (wobec odbiorcy lub całego otoczenia), nie zaś to, jaki rzeczywiście zamiar (wolę wewnętrzną) miał składający takie oświadczenie. Takie podejście uzasadnione jest potrzebą ochrony zaufania odbiorcy oświadczenia woli oraz względami bezpieczeństwa obrotu prawnego (tak: A. J. w komentarzu do art. 60 k.c. w systemie informacji prawnej LEX).

Na pierwszy plan eksponowany jest przejaw woli (oświadczenie), a nie wola wewnętrzna osoby dokonującej czynności prawnej. Określone zachowanie podmiotu prawa cywilnego może być uznane za oświadczenie woli, jeżeli wyraża wolę wywołania określonego skutku prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2009 r., II CSK 550/09, Lex 577690; wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2011 r., II PK 157/10, Lex 784922); jest na tyle zrozumiałe, aby przynajmniej w drodze wykładni można było ustalić jego sens.

Przepis art. 60 k.c. stanowi, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia tę wolę w sposób dostateczny. Tym samym art. 60 k.c. ustanawia zasadę swobody formy (sposobu) oświadczenia woli (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2011 r., I CSK 391/10, Lex 936480).

Pomimo, że powódka kierowała do pozwanego oświadczenia woli różnej treści odnośnie wykonania nagrobka, czego przejawem były wysyłane wiadomości mail, rozmowy telefoniczne, czy przelew środków dokonany w dniu 12 października 2017 r., materiał dowodowy nie dawał dostatecznych podstaw do przyjęcia, że po stronie pozwanego była pełna akceptacja wskazanych warunków. Przeciwnie, z treści wiadomości mail powódki wynika, że do 12 października 2017 r. nie otrzymała ona odpowiedzi na kierowane do pozwanego wiadomości, a pozwany zwrócił przelew środków.

Twierdzenie powódki, że strony zawarły umowę już w sierpniu 2017 r., a cena za nagrobek została ustalona na kwotę 15.000 zł, nie znajdowało potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Wypadało również zauważyć, że w treści wiadomości mail powódka wskazała tylko grubość płyty wierzchniej, nie wskazywała grubości płyty napisowej, element ten pojawił się dopiero w opisie przelewu z 12 października 2017 r. oraz wezwaniu do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac, wskazania odnośnie grubości płyt były różne, co potwierdza przesłuchanie pozwanego, że oczekiwania powódki w tym zakresie ulegały zmianom.

Wezwanie do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac nie zawierało zarzutu niewłaściwego odcienia kamienia, czy zarzutu odnośnie przyjętego rozwiązania konstrukcyjnego polegającego na posadowieniu płyty napisowej

bezpośrednio na płycie nakrywowej, a nie na oddzielnej płycie. Wypada zauważyć, że powódka nie miała wówczas zastrzeżeń do trzech boków tej płyty wierzchniej, jedynie do jednego boku.

Analiza zdjęć dołączonych do wiadomości mail powódki oraz sposób obróbki powierzchni bocznych płyty nakrywowej (odbijanie) i wygląd płyty pionowej (płaskorzeźby) wskazują, że pozwany znał życzenia powódki odnośnie wyglądu istotnych elementów nagrobka i te wymogi akceptował, zlecił wykonanie tych płyt zgodnie z oczekiwaniami powódki.

Przed zawarciem umowy strony nie czyniły ustaleń odnośnie sposobu montażu posadzki, w szczególności, że posadzka miała wystawać z fundamentu, a pod wystającą posadzkę miała być położona płyta antypoślizgowa.

Należało przyjąć, że warunki umowy zostały ustalone dopiero w dniu 30 października 2017 r., kiedy powódka po oględzinach przygotowanych zgodnie z jej oczekiwaniami płyt nagrobka, zgodziła się dokonać zapłaty za nagrobek w kwocie 21.000 zł, a ponadto także kwoty 450 zł tytułem opłaty administracyjnej, na co wskazuje uczyniony przez powódkę opis przelewu z dnia 31 października 2017 r.

Zgodne ustalenia stron odnośnie wysokości wynagrodzenia potwierdza przesłuchanie stron oraz przedłożone dokumenty rozliczeniowe, a także podejmowane przez strony w dniu 30 października 2017 r. zachowania.

Twierdzenie powódki, że zgodziła się na wynagrodzenie wyższe niż wcześniej strony ustaliły oraz nieadekwatne do wykonywanego dzieła pozostawało w sprzeczności z faktem, że powódka dokonała przelewu dopiero po oględzinach przygotowanych do montażu płyt oraz po podpisaniu faktury.

Twierdzenie powódki odnośnie działania pod wpływem presji czasu nie stanowiło z kolei elementu oświadczenia o odstąpieniu od umowy, w szczególności ze względu na wady oświadczenia woli.

Ustalenia w zakresie prawidłowości wykonanego nagrobka oraz wadliwości tego dzieła, sąd dokonał przede wszystkim na podstawie wskazań wynikających z wydanej w sprawie opinii biegłego sądowego z zakresu kamieniarstwa.

Opinia sporządzona została przez osobę legitymującą się wieloletnim doświadczeniem oraz odpowiednimi kwalifikacjami, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oraz oględziny elementów nagrobka. Opinia zawierała precyzyjne i jednoznaczne wnioski, które zostały logicznie i stanowczo uzasadnione.

Należy zauważyć, że opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz odróżniają ją szczególne kryteria oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków.

Przedmiotem opinii biegłego nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych).

Przy ocenie opinii sąd nie może zająć stanowiska odmiennego, niż wyrażone w tej opinii, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, jeżeli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 277/04, OSNP 2006/5-6/97; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00, LEX nr 77046; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, (...)).

W ocenie sądu nie sposób kwestionować ustaleń zawartych w opinii biegłego. Nie budzi bowiem wątpliwości spełnienie przez wydaną opinię wszelkich wymogów formalnych.

Przedmiotowa opinia pisemna jest jasna, fachowa i obiektywna, została uzasadniona w dostatecznym stopniu. Wydana w sprawie opinia jest stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłego, który przy wydawaniu opinii kierował się posiadaną wiedzą.

Wydana opinia zasługiwała na przymiot wiarygodności ze względu na jej wewnętrzną spójność, zupełność i konsekwencję oraz fakt, że została wydana zgodnie z zasadami wiedzy specjalistycznej biegłego, w oparciu o analizę wszystkich stwierdzonych okoliczności faktycznych, jak również oględziny nagrobka.

Opinia była dwukrotnie uzupełniana, mając na uwadze zgłoszone zastrzeżenia stron. Dalsze uzupełnianie opinii, mając na uwadze jej zasadnicze konkluzje i dalsze uwagi strony powodowej, należało uznać za zbędne, generujące niepotrzebne koszty sądowe i zmierzające do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania. Wnioski dowodowe w tym zakresie podlegały zatem oddaleniu.

Wypada zauważyć, że sąd, w ramach zastrzeżonej dla niego swobody, decyduje, czy ma możliwość oceny dowodu w sposób pełny i wszechstronny, czy jest w stanie prześledzić jego wyniki oraz mimo braku wiadomości specjalnych ocenić rozumowanie, które doprowadziło biegłego do wydania opinii.

Sąd czyni to zapoznając się z całością opinii tj. z przedstawionym w niej materiałem dowodowym, wynikami badań przedmiotowych i podmiotowych. Wszystko to, a nie tylko końcowy wniosek opinii, stanowi przesłanki dla uzyskania przez sąd podstaw umożliwiających wyjaśnienie sprawy.

Na podstawie wskazań opinii biegłego oraz zachowań samych stron należało przyjąć, że większość podnoszonych przez powódkę zastrzeżeń nie można zaliczyć do wad, lecz do niewykonanych do końca prac montażowych. Stwierdzone zaś wady mogą podlegać usunięciu.

Sam nagrobek wykonany jest z kamienia dobrej jakości, jakość obróbki powierzchni i montażu również nie budzi zastrzeżeń. Opaska pozioma z płyt kamiennych wykonana jest prawidłowo. Szerokość 35 cm posadzki przy nogach jest właściwa. Ujawnione wykruszenie jest do naprawienia. Nagrobek nie został jeszcze całkowicie zmontowany, a czynności fugowania wykonuje się na zakończenie montażu. Istnieje także możliwość skrócenia płyty wierzchniej i wykonanie gradusa oraz zamontowanie na nim płyty pionowej.

Stwierdzone wady w wykonanym nagrobku nie mają charakteru wad istotnych.

Wypada ponadto zauważyć, że większość zastrzeżeń odnośnie zamówionego nagrobka strona powodowa zgłosiła dopiero na etapie postępowania w niniejszej sprawie, nie zostały objęte wezwaniem do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac.

Obowiązek udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) stwarza art. 6 k.c. (ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne) i jako podstawowy przepis w tym przedmiocie, stosowany w postępowaniu sądowym, pozostaje w ścisłym związku i tłumaczony jest w powiązaniu z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, normującymi reguły dowodzenia.

W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu.

Wskazać należy, że na powodzie, jako podmiocie inicjującym postępowanie cywilne, ciążył obowiązek przedstawienia podstawy faktycznej dochodzonych roszczeń (187 § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz dowodów na jej poparcie (art. 232 k.p.c.).

W obecnie obowiązującym stanie prawnym to strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Nie jest rolą sądu prowadzenia dochodzenia w celu uzupełnienia bądź wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76).

W myśl regulacji art. 561⁵ k.c., jeżeli kupujący będący konsumentem zażądał wymiany rzeczy lub usunięcia wady albo złożył oświadczenie o obniżeniu ceny, określając kwotę, o którą cena ma być obniżona, a sprzedawca nie ustosunkował się do tego żądania w terminie czternastu dni, uważa się, że żądanie to uznał za uzasadnione.

Uznanie roszczenia konsumenta przez sprzedawcę nie tylko przerywa bieg przedawnienia, ale wywołuje także inne korzystne dla konsumenta skutki, jak przykładowo zmianę rozkładu ciężaru dowodu, gdyż w razie uznania roszczenia przez sprzedawcę w ewentualnym postępowaniu sądowym konsument może ograniczyć się tylko do wykazania faktu uznania, nie musi wykazywać niezgodności towaru z umową.

Przyznanie przez sprzedawcę okoliczności niezgodności towaru z umową jako podstawowej przesłanki jego odpowiedzialności względem konsumenta, niewątpliwie nie wyłącza jednakże późniejszego wykazania przez sprzedawcę zgodności towaru z umową. Uznanie niezgodności ma bowiem znaczenie jedynie dla rozkładu ciężaru dowodu zgodności towaru z umową, który od tej pory będzie obciążał sprzedawcę.

Powódka podniosła, że pozwany nie ustosunkował się w ustawowym czasie do wezwania do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac, co powoduje, że roszczenia określone w reklamacji uznaje się za zasadne. Jednakże należy zauważyć, że pozwany zajął następnie stanowisko w piśmie z dnia 12 grudnia 2017 r., a reklamację poprzedziły zastrzeżenia obu stron do zawartej umowy uczynione już w dniu 31 października 2017 r. Nie można zatem przyjąć, że pozwany w żaden sposób nie ustosunkował się do reklamacji powódki.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie ujawniło, że pozwany wykonał również tablicę napisową, wykonana płyta napisowa niewątpliwie stanowi element nagrobka, brak jej montażu wpływa wprawdzie na obniżenie wartości całości wykonanego dzieła, jednak montaż tej płyty został uniemożliwiony przez powódkę.

Należy zauważyć, że w sytuacji złożenia przez nabywcę oświadczenia o obniżeniu ceny, obniżona cena powinna pozostawać w takiej proporcji do ceny wynikającej z umowy, w jakiej wartość rzeczy z wadą pozostaje do wartości rzeczy bez wady.

Postępowanie dowodowe winno zatem zmierzać do wykazania odpowiedniego stosunku między wartością dzieła wykonanego właściwie, a tą prezentowaną przez dzieło wykonane przez pozwanego, co przekładałoby się na stosunek ceny dzieła ustalonej umową stron i ceny dzieła wadliwego; stosunek ten pozwoliłby bowiem na obniżenie ceny do uzyskania odpowiedniego poziomu wedle ustalonej proporcji. Strony w tym zakresie nie podjęły stosownej inicjatywy dowodowej, z kolei wskazanie jaka jest średnia cena rynkowa zamówionego przez powódkę dzieła nie pozwala na ustalenie powyższych proporcji.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy należało przyjąć, że strony łączyła umowa o dzieło, zgodnie z którą w myśl regulacji art. 627 k.c., pozwany miał wykonać według wskazań powódki nagrobek i zamontować ten nagrobek na cmentarzu w S.. Z kolei powódka miała zapłacić pozwanemu za wykonane dzieło ustalone przez strony wynagrodzenie.

Przedmiotem łączącej strony umowy o dzieło było wykonanie i montaż nagrobka o ustalonych właściwościach. Należy zauważyć, że nagrobki są wyrazem upodobań artystycznych, estetycznych, światopoglądowych osoby zamawiającej ich wykonanie. Kształt, wielkość i wzór nagrobka mogą być dowolnie ustalane. Niewątpliwie duże znaczenie mają również walory estetyczne materiału, z którego wykonany jest nagrobek, a także jego trwałość, mając na względzie warunki atmosferyczne panujące w danej strefie klimatycznej.

Mając na uwadze fakt, że pozwany jako przyjmujący zamówienie był przedsiębiorcą, który w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej przyjął dzieło do wykonania, a powódka jako zamawiający to osoba fizyczna,

która zamawiała dzieło w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, dlatego doszło do zawarcia tzw. konsumenckiej umowy o dzieło.

W miejsce częściowo samodzielnej regulacji odpowiedzialności za wady dzieła w art. 637 k.c. i odesłania w art. 638 k.c. (w brzmieniu do 24 grudnia 2014 r.), w zakresie, w którym z przepisów o umowie o dzieło nie wynika nic innego w tym przedmiocie, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2014 r., poz. 827), od dnia 25 grudnia 2014 r. obowiązuje w art. 638 § 1 k.c. generalna zasada odpowiedniego stosowania do umowy o dzieło przepisów o rękojmi przy sprzedaży tj. art. 556–576⁴ k.c., z wyjątkiem wskazanym w art. 638 § 1 zdanie drugie k.c.

Zatem w zakresie odpowiedzialności za wady dzieła od dnia 25 grudnia 2014 r. obowiązuje w kodeksie cywilnym model rękojmi odpowiadający koncepcji rękojmi za wady rzeczy sprzedanej, z wyłączeniami przewidzianymi w art. 638 § 1 zdanie drugie k.c.

W konkretnych okolicznościach strony zawarły umowę w dniu 30 października 2017 r. W konsekwencji w niniejszej sprawie zastosowanie powinny znaleźć poprzez odesłanie w art. 638 k.c. przepisy o rękojmi przy sprzedaży tj. art. 556–576⁴ k.c.

Zgodnie z art. 556 k.c., sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę fizyczną lub prawną (rękojmia).

Wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. Rzecz sprzedana jest niezgodna z umową w szczególności, gdy nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia; nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, w tym przedstawiając próbkę lub wzór; nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego jej przeznaczenia; została kupującemu wydana w stanie niezupełnym (art. 556¹ § 1 k.c.).

Rzecz sprzedana ma wadę fizyczną także w razie nieprawidłowego jej zamontowania i uruchomienia, jeżeli czynności te zostały wykonane przez sprzedawcę lub osobę trzecią, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, albo przez kupującego, który postąpił według instrukcji otrzymanej od sprzedawcy (art. 556¹ § 3 k.c.).

Zgłoszone przez powódkę żądanie zwrotu uiszczonej należności za zamówiony towar byłoby uzasadnione jedynie w sytuacji uznania, że powódka skutecznie odstąpiła od zawartej przez strony umowy.

Odstąpienie od umowy jest uprawnieniem kształtującym, które charakteryzuje się tym, że konsument może doprowadzić do ustania stosunku prawnego wynikającego z danej umowy. Odstąpienie od umowy jest oświadczeniem woli składanym drugiej stronie umowy, które może być wyrażone przez każde zachowanie się konsumenta, o ile wyraża ono jego wolę w sposób dostateczny (art. 60 k.c.).

Nie ulega wątpliwości, że jeżeli bez uprzedniego złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, konsument występuje do sądu z pozwem o zasądzenie zwrotu zapłaconej ceny, musi to skutkować oddaleniem powództwa.

Jednak kupujący/zamawiający nie może odstąpić od umowy, gdy niezgodność towaru z umową jest nieistotna (art. 560 § 4 k.c.).

Niewątpliwie przy ocenie istotności powinien być uwzględniony punkt widzenia kupującego, jednakże niezbędne jest przyjęcie możliwie zbiektywizowanej miary niezgodności towaru z umową. Stopień wadliwości towaru nie może sprzeciwiać się właściwościom towaru wyraźnie określonym przez strony w umowie.

Ujawnione w sprawie okoliczności, wobec braku występowania wad istotnych, nie uzasadniały odpowiedzialności pozwanego z tego tytułu.

Należy zauważyć, że nagrobek został wykonany zgodnie ze sztuką kamieniarską, nagrobek poza niestarannym odbiciem krawędzi i powierzchni bocznych płyty nakrywowej wykonany jest z kamienia dobrej jakości, jakość obróbki powierzchni i montażu również nie budzi zastrzeżeń, wady są do usunięcia, ponadto większość podnoszonych przez powódkę zastrzeżeń nie można zaliczyć do wad, lecz do niewykonanych do końca prac montażowych.

Ponadto większość zastrzeżeń odnośnie zamówionego nagrobka strona powodowa zgłosiła dopiero na etapie postępowania w niniejszej sprawie, nie zostały one objęte wezwaniem do usunięcia wad dzieła i ukończenia prac.

Zgodnie z art. 636 § 1 k.c., jeżeli przyjmujący zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania umowy i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może od umowy odstąpić, może także powierzyć poprawienie lub dalsze wykonywanie dzieła innej osobie.

Użyte w tym przepisie sformułowanie o wykonywaniu dzieła w sposób wadliwy odnosi się przede wszystkim do obiektywnych kryteriów prawidłowego wykonywania dzieła, w tym zgodności działań przyjmującego zamówienie z zasadami wiedzy technicznej, regułami właściwego doboru technologii, narzędzi oraz eliminowania ryzyka powstania dzieła o zmniejszonej wartości lub użyteczności ze względu na jego przeznaczenie, a także funkcje.

Wykonywanie dzieła w sposób sprzeczny z umową to natomiast m.in. naruszenie uzgodnień stron co do cech powstającego dzieła.

W przypadku zaistnienia którejkolwiek z powyższych sytuacji zamawiający jest uprawniony do wezwania przyjmującego zamówienie do zmiany sposobu wykonywania umowy w odpowiednim terminie, pod rygorem odstąpienia.

Wezwanie powinno wskazywać, jakie działania wykonawcy zamawiający uznaje za wadliwe lub sprzeczne z umową i jakiej zmiany (działań lub zaniechań) oczekuje.

Nie jest wykluczone domaganie się w ramach wezwania ponownego (prawidłowego) wykonania oznaczonych elementów dzieła.

Terminowość wykonania dzieła nie mieści się w dyspozycji art. 636 k.c. i nie może być uznana za przejaw wykonania dzieła w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową.

Uregulowanie przepisu art. 636 § 1 k.c. uwzględnia fakt, że dzieło ma często służyć bardzo zindywidualizowanym, szczególnym potrzebom zamawiającego. Z tego powodu, w ramach odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady dzieła, ograniczone zostało w sposób istotny prawo odstąpienia zamawiającego od umowy, gdyż wytworzone dzieło może nie nadawać się do wykorzystania przez nikogo innego poza zamawiającym. Przyznane zamawiającemu uprawnienie do kontrolowania sposobu wykonywania dzieła ma, z jednej strony, zwiększyć prawdopodobieństwo powstania dzieła niewadliwego, z drugiej zaś, zrekompensować ograniczenia odpowiedzialności przyjmującego zamówienie za wady dzieła.

Wymaga podkreślenia, że powyższe uprawnienie powstaje tylko w przypadku, gdy zamawiający, zważywszy na postanowienia umowy lub też ogólnie obowiązujące zasady, zdoła wykazać owe nieprawidłowości (art. 6 k.c.). Nie ma tu znaczenia samo przeświadczenie zamawiającego o wadliwym sposobie wykonywania dzieła.

Nie sposób uznać, że podjęte przez powódkę działania, skutkujące faktycznym zerwaniem współpracy stron, doprowadziły do skutku odstąpienia od umowy.

W konkretnych okolicznościach podstawą prawną odstąpienia od umowy nie mogły być stosowane odpowiedniego przepisy o rękojmi przy sprzedaży, nie mógł być podstawą przepis art. 636 k.c. (wadliwe wykonywanie dzieła), nie był nim przepis art. 635 k.c. (opóźnienie w wykonaniu dzieła), czy przepis art. 644 k.c., który daje zamawiającemu prawo

do odstąpienia od umowy w każdym czasie i z jakichkolwiek powodów, w tym także w sytuacji, gdy zamawiający jest subiektywnie niezadowolony z efektów prac wykonawcy.

Wypada zauważyć, że zgodnie z przepisem art. 644 k.c., dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić, płacąc umówione wynagrodzenie, przy czym w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

W tej sytuacji nie powstaje obowiązek wzajemnego zwrotu dotychczasowych świadczeń, lecz obowiązek zapłaty całego wynagrodzenia, z prawem pomniejszenia tego wynagrodzenia o kwoty zaoszczędzone przez przyjmującego zamówienie z powodu niewykonania dzieła.

Oszczędnością w rozumieniu art. 639 k.c. nie jest przy tym samo zaoszczędzenie czasu wykonawcy i jego osobistego trudu. Pojęcie "oszczędności" nie może być utożsamiane z "obniżoną wartością dzieła za wady i niedoróbki". Będą to natomiast np. niezakupione materiały i inne koszty, które przyjmujący zamówienie poniósłby, gdyby dzieło zostało wykonane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 587/03, LEX nr 585895).

Przepis art. 639 k.c. przewiduje dla przyjmującego zamówienie szczególną ochronę przez zachowanie prawa do umówionego wynagrodzenia w sytuacji, gdy pozostawał on w gotowości do wykonania dzieła, a nie wykonał go z przyczyn dotyczących zamawiającego.

Dla zastosowania tej normy podstawowe znaczenie ma stwierdzenie, że niewykonanie dzieła, mimo gotowości po stronie przyjmującego zamówienie, nastąpiło z przyczyn dotyczących zamawiającego. Przyczyną taką może być brak należytego współdziałania z drugą stroną, do czego wierzyciela obliguje art. 354 § 2 k.c., a także treść samej umowy.

Zaniechanie współdziałania, stanowiące przeszkodę do wykonania dzieła, jest tu traktowane jako zwłoka wierzyciela (art. 486 § 2 k.c.) i tak kwalifikowane zaniechanie ustawodawca opatrzył surowszą sankcją. Przyznał mianowicie wykonawcy prawo odstąpienia od umowy (art. 640 k.c.), podczas gdy na gruncie art. 639 k.c. nie ma podstaw do przyjęcia, że zobowiązanie wygasło. Wykonawca nadal pozostaje zobowiązany wobec zamawiającego do czasu ewentualnego wygaśnięcia zobowiązania z innych przyczyn niż przez wykonanie, bądź ewentualnego wykonania po ustaniu przeszkody. Zamawiający świadcząc wynagrodzenie spełnia świadczenie wynikające z umowy, a przyjmujący zamówienie nie może wykluczyć, że zamawiający zgłosił się do niego po dzieło skoro był gotów je wykonać.

Pozwany wyrażał gotowość ukończenia prac zgodnie z ustaleniami stron, jednak na skutek działań samej powódki tej możliwości został pozbawiony.

Wynagrodzenie za pracę pozwanego wraz z materiałami ustalone zostało na kwotę 21.000 zł. Obejmowało ono całość ustalonych przez strony prac, strony nie dokonywały szacowania wartości poszczególnych prac przyjmującego zlecenie. Powódka uregulowała wynagrodzenie do kwoty 20.000 zł.

Roszczenie wywodzone z przepisu art. 639 k.c. nie ma charakteru odszkodowawczego, lecz stanowi należne przyjmującemu zamówienie wynagrodzenie, które może być pomniejszone jedynie o kwotę, którą oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Ciężar dowodu w zakresie ewentualnej kwoty oszczędności z powodu niewykonania dzieła spoczywał jednak na powódce. Skoro takich zarzutów nie uczyniono, nie mogło dojść do pomniejszenia z tego tytułu ustalonego przez strony wynagrodzenia i zasądzenia z tego tytułu jakichkolwiek należności.

Należało mieć również na uwadze, że pozwany przygotował także płytę napisową, podjął czynności do jej montażu, co zostało uniemożliwione postawą zamawiającej.

Strony nie wykazały, że łącząca strony umowa uległa rozwiązaniu, nie doszło również do oddania umówionego dzieła.

Wypada zauważyć, że z oddaniem prawidłowo wykonanego dzieła wiążą się trzy zasadnicze skutki prawne.

Po pierwsze, w braku odmiennej umowy oraz regulacji przepisu art. 639 k.c., powoduje ono wymagalność roszczenia przyjmującego zamówienie o wynagrodzenie – art. 642 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2016 r., II CSK 15/16, niepubl.).

Po drugie, z dniem oddania dzieła rozpoczyna bieg termin przedawnienia roszczeń wynikających z umowy o dzieło; jeżeli do oddania nie doszło, miarodajny jest dzień, w którym zgodnie z treścią umowy dzieło miało być oddane – art. 646 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 kwietnia 2012 r., I ACa 264/12, LEX nr 1171319).

Po trzecie, od dnia oddania dzieła biegą terminy prekluzyjne limitujące odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady fizyczne dzieła – art. 568 k.c. w zw. z art. 638 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 247/05, LEX nr 346091).

W praktyce sądowej za utrwalony należy uznać pogląd, zgodnie z którym zamawiający może odmówić odebrania dzieła i jednocześnie nie jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia, jeżeli dzieło ma wady istotne.

Natomiast w przypadku wad nieistotnych, zamawiający ma obowiązek odebrać dzieło, natomiast może korzystać z przysługujących mu uprawnień z tytułu rękojmi.

Zarazem w orzecznictwie aprobowane jest stanowisko, w świetle którego nawet odebranie wadliwego dzieła przez zamawiającego nie pozbawia go możliwości następczego żądania usunięcia wad dzieła lub obniżenia ceny.

Z tych względów przedmiotowe powództwo jako nieudowodnione i nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Roszczenie strony powodowej zostało oddalone w całości, zatem o kosztach procesu sąd postanowił na podstawie art. 98 k.p.c.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawienictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c.).

Pozwany poniósł koszty procesu w łącznej wysokości 3.617 zł [3.600 zł wynagrodzenie fachowego pełnomocnika ustalone w oparciu o przepis § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 z późn. zm.) + 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa].

W konsekwencji w punkcie 2. wyroku sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego poniesione koszty procesu.

Okoliczności niniejszej sprawy, mimo że w relacjach umownych powódka miała status konsumenta, nie uzasadniały zastosowania przez sąd w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu regulacji przewidzianej w przepisie art. 102 k.p.c., obie strony były reprezentowane przez fachowych pełnomocników.

Powódka uiściła zaliczkę na poczet wynagrodzenia biegłego w kwocie 1.500 zł, zaksięgowaną pod pozycją 500040781429.

Zaliczka nie została w pełni wykorzystana, gdyż wynagrodzenie biegłego zostało pokryte z tej zaliczki w sumie do wysokości 1.343,42 zł [k. 139, 162, 187]. Ze wskazanej zaliczki pozostała zatem kwota 156,58 zł.

W konsekwencji na podstawie art. 84 ust. 1 i 2 w zw. z art. 80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), sąd z urzędu zwrócił na rzecz powódki niewykorzystaną część zaliczki.